

Halász Margit

ÉGIGÉRŐ NAPRAFORGÓ

Még hogy záporosó, zivatar, nézzetek fel néha az égre is, mondta Julis néni a kapára támaszkodva, nem látjátok, hogy ragyog a nap. A Sokol rádió a sor közepén feküdt két laposelem-párnán, egy szép szabályos napraforgólevél-lepedőn, hogy ne menjen bele a por, a piszok. Hangja bejárta az egész napraforgóst. Julis néni szokás szerint reggelente lelépte a harminckilenc lépést, eggyel sem többet és eggyel sem kevesebbet, annyi volt a földjének mértani közepe, és lefektette a rádiót. Így nem kellett kapálás közben hurcolásznia, a déli sziesztakor sem vitte fel a házhoz, csupán kikapcsolta. A kopott, lyukacsos bőrtok alá hangyák, katicák másztak, elhúzólgattak volna ott talán estig is, ha el nem kezdett volna karattyolni benne az a sok-sok ember, és harsogó hangjuk meg nem rezgetteti a csendes nyugvóhelyet. Szegény bogarak azt sem tudták, merre meneküljenek. Mert mindenki abban a nehézséges városban akart élni, egymás hegyénhátán, aztán lökdösődnek, és megvan a baj, mondta Julis néni a kutyájának a délutáni híreket hallgatva. A kutya egyetértően vakkantott párat, aztán eszeveszetteen ugatásba kezdett. Na, jól van, Kikérdezett, mondta a kutyájának, csihadj, ne csinálj a bolhából elefántot.

Kikérdezett korcs kutya volt. Még az árokásókkal keveredett a tanyára, két hátsó lába között a hasa alján akkora sérv lógott, mint a feje. Julis néni másfél deci házifőzésű törkölypálinkával elkábította, majd a gyertya felett felforrósított késsel szakszerűen megoperálta. A részeg kutya állta a sebvarrást is, a forradás után olyan recés lett a hasán a bőr, mint a halasi csipke. Julis néni kénytelen volt megkínálni a két árokásó fogdmeget is, akik a műtét alatt folyton azt ismételték, hogy még ilyen pazarlást, kutyaiba a pálinkát. A sikeres műtét végén tökrészegre itták magukat, s olyan mély álomba zuhantak, hogy Julis néni játszva megoperálhatta volna őket is. Az eb vonyítva ébredt, Julis néni az ölébe vette, és kedveskedve kérdezgette tőle, téged meg ki kérdezett?, hm?, te kis bolond, Kikérdezett, aludj még! Hát a kis tökök hol van?, tudakolták az árokásók, amikor felébredtek, indulunk, visszük. Az már az enyém, mondta Julis néni, mit gondol-

nak maguk, ingyér' operálok? Ennek immáron tíz éve. Nahát, mint-ha csak tegnap lett volna!

Julis néni sok-sok évvel ezelőtt egy lábballhajtós Singer varrógéppel kereste a kenyerét. Négy évtizedes pályafutása alatt csupán csak kétszer szakadt el a gépszíj, először az ura javította meg, másodsor már nem boldogult vele, ezért egy lószerszámmal kellett szíjat szabtatni rá, az a szíj van rajta azóta is. Akkor, ott történt valami más is a szíjazáson kívül. Bár Julis néni váltig tagadja a dolgot, mégis, ha nagy ritkán varrásba kezd, úgy indítja el a kereket, hogy előbb a megnyálazott mutatóujjával lágyan végigsimít a szíjon, elbámul a semmibe, és csak utána lendít erőből. Még most is. Hetvenegy évesen. Középmagas, bozontos szemöldökű férfi volt a szíjgyártó, nagy bőrkalappal a fején, és ugyanolyan bőrből készült, csikorgó csizmával a lábán. Mint egy igazi westernhős, kiszámíthatatlan volt, nem igazán lehetett tudni, melyik pillanatban kezd el csípőből tüzelni. Férjes asszony legyen a sarkán, aki egy ilyennek ellent tud állni. Haj, ha az a csikorgó csizma még megvan, tudna ám mesélni! De már nincs meg. Egy vándor edényfoltozó kunyerálta le a kerítés ágasáról. Mert oda került a többi vacak lószerszámmal együtt, hátha kikanyarítható még belőle egy tenyérnyi hibátlan anyag. Mert néha nagyon is megéri megfoltozni valamit. Néha meg egyáltalán nem.

Idestova húsz éve annak, hogy eltemette a férjét. Szegény ember megszedülhetett a bakon, a lovak közé esett, és nem kelt fel onnan soha többé. Julis néni szókésvörös kontya egyetlen éjszaka alatt megöszült, olyan fehér lett, mint a deres gyep, amelyre oldalról rásüt a délelőtti nap. Jó férj volt az, nem egy hóbörgős, csendes, jámbor fajta, nem kért az magától még enni sem. Ha Julis néni adott neki, adott, ha nem, csak nézett azzal a mélykék szemével előre, egyet-kettőt ha csuklott éhségében, a kalapját morzsolgatta, de semmihez nem formált jogot. Még ahhoz sem. Pedig azt minden valamirevaló férj vagy így, vagy úgy, de kiköveteli magának. Aztán meg nem minden az az az. Olykor egy forró lábázató víz is legalább olyan jól tud esni az embernek. Szóval Julis néni mondta meg, mit hova vessenek, mikor kell fedeztetni a lovat, mikor kell vásárba vinni a disznót. A szilvalekvár kavargatását, az udvar felséprését viszont minden további nélkül rá lehetett bízni a varróbácsira, mert így hívták a környéken az urát. Ha lassú volt is, estére mindig végzett, és ami a legfontosabb, soha egy csúnya szó el nem hagyta a száját. Ez azért nem kis dolog egy ilyen csúnyaszájú világban. Sőt a szép szavakkal is csínján bánt nagyon. Ne adjon a Jóisten senkinek rosszabb embert!

Lassan húsz éve annak, hogy Julis néni házat vett a közeli faluban, szép palatető s kockaházat, nagy kerttel és két kertitörpével az ablak alatt. Mert faluhelyen a kert a minden, akárki akármit is mond! Ha nincs kert, akkor mi a rossebnek faluban lakni, akkor már inkább a város. Az igazság az, hogy a fia beszélte rá, nem hagyhatja idősödő anyját a vadon kellős közepén. Ő a városban lakik, elfoglalt ember, nem töltheti vele minden hétvégéjét. Julis néni ráletett, de a költözést csak húzta-halasztotta. Amikor pár év elteltével számon kérte, Julis néni felállt az asztaltól, a fali nagytükör elé lépett, belekapaszkodott, és csak ennyit mondott, nem született még a földön olyan ember, aki megmondaná nekem, mikor mit tegyek, pláne nem egy taknyos kölyök. Azzal kiszaladt a szobából, bevágta maga mögött az ajtót, és elindult a napraforgóihoz egy kapával. Hát ezzel aztán el is dőlt a falusi ház sorsa, Julis néni a kertet bérbe adta, a házat meg bérbe vették a pókok, a két kertitörpe pedig egy felhőszakadásos éjszakán eltűnt az ablak alól. Szentséges Isten, mondta Julis néni, az egyiknek hiányzott a keze, a másiknak az orra, nahát, a fene a gusztusát annak a tolvajnak.

Julis néni napraforgót természetett három holdon, a ház körül meg minden mást, a disznóól mögött pedig gyógynövényekkel kísérletezgetett. Fiatalasszonykorában ő is, mint minden ízig-vérig varrónő, a legszebb anyagokból lekanyarított magának húsz-harminc centit. Vagy csak magáénak érezte az anyagot, és nem volt szíve visszaadni? Már mindegy. Ezekből az anyagokból aztán ritka kreativitással sajátos stílusú ruhákat varrt. Megfestette, hipózta, plisszírozta az anyagokat, hogy ne ismerjenek rá. Egyszer a buszon mégis lebukott, melléje telepedett egy természetes asszonyság jó borgőzősen, és egyre csak huzigálta a Julis néni szoknyájának derekát, mondván, na, hát ezért, ezért lett az én blúzom háromnegyedes ujjú, itt van a kalauz bácsi elásva. Ne tapogasson engem, jóasszony, mondta Julis néni felháborodva, húsz éve vagyok tisztességes özvegyasszony, és ha tudni akarja, napraforgót természetek.

A napraforgóföldek legyezőként ölelték a házat, a hajnali szél egészen a tornácig szalajtotta a félérett bugák édes illatát. Ennél jobban már csak azt szerette, ha virágba borult a földje és a négy kaptár méh elindult. A tornác előtt húztak el, szinte az orra előtt. Kikérdezett alig győzte kapkodni a fejét. Csak el ne szédülj itt nekem, simogatta meg a kutya nyakán azt a bizonyos foltocskát, ahol pár éve kihullott a szőr. Az úgy volt, hogy Julis néni egy kotyvalékot gyártott az állán növényes csúnya, nagy szórszálak ellen. Kikérdezett meg éppen ott lábatlanko-

dott, lecseppent egy csepp még félkészén, aztán szépen kihullott tőle a szőre. Ugyanúgy nem nőtt vissza, mint ahogyan gazdája állán sem. Ebből meg lehetne gazdagodni, mondta neki a fia, amikor tudomást szerzett az esetről. Persze hogy meg, felelte Julis néni, tudom, csak hogy nekem eszem ágában sincs meggazdagodni. Ha meggazdagodnék, folytatta, itthagynám a napraforgóimat, ha itthagynám a napraforgóimat, a lelkemet hagynám itt, a saját vesztembe meg csak nem rohanhatok.

Egyik bohókásan szeles tavaszi napon Julis néni éppen napraforgót ültetett sarokkal, amikor a szél elkapta a kontyára kötött kendőjét és az erdő felé repítette. Utánairamodott hát, de amint elcsípte volna, a kendő már repült is tova. Mi az Isten csodája ez?, kérdezte Kikérdezettől, aki előrefutott a ritkás, ligetes erdőn túlra, és úgy csaholt, mint mikor vakondra, pocokra vagy menyétre lel. Na, a kendő meglett, egy somcserjére akadt szerencsére, Julis néni a kontyára kötötte, és átvágott az erdőn. Egy sündisznótetem búzlótt jobbra, zümmögő döglegyek lakmározták, sárga télke virított balra, dörmögő erdei darazsak zürcsölték. De, ni, mi a fenét keresnek ott, az erdőn túl ezek a gépek? Tolják, ássák, viszik, hozzák a földet, ki az a bolond, aki egy vadon kellős közepén építkezik? Biztos valami hóbortos nagykutya. És miért éppen itt? Csak, felelte Frank, a svájci szappangyáros majdnem tökéletes magyarsággal, csak azért, mert itt huszonhétféle fát számoltam meg eddig. Nahát, gondolja, hogy még fog találni többet is?, kérdezte Julis néni csodálkozva. Nahát, folytatta válasza sem várva, nahát, az ördögbe is, én hetven éve egyfolytában csak akácot látok. A tornácon ültette le a férfit, akinek a vérző ujját kellett ellátnia. Dültek-borultak a gyógynövényes kamrában az üvegek, s hipp-hopp, már meg is lett a rá való szer. Összeöltöm, mondta Julis néni, és felmutatott egy tűt, de a gyáros határozottan nemet intett a fejével. Juj, szisszent fel, amikor Julis néni bekente a sebet, juj, juj, de szeretem én is a napraforgót, látom, juj, hogy azt természet. Jaj, szisszent fel sóhajtván Julis néni, mert rájött, hogy kire is emlékezteti a jóképű, középkorú férfi. Westernkalap, bőrcsizma, dús szemöldök! Ó, bizony! Julis néni nem tudott hova lenni gyönyörűségében. Kávával kínálta, borral, rántottát akart sütni neki friss pulykatojásból. Követelte a férfitől, hogy legalább vegye a tenyerébe a meleg tojást, érzi-e, milyen frissen tojt, ilyet még biztos nem evett Svájcban, de a gyáros köszönte szépen, elbúcsúzott. Még el sem érte az erdőt, amikor Julis néni utánakiáltott, álljon meg, álljon meg, itt felejtett valamit. Hát a ka-

lap, a nagykarimájú bőrkalap a tornác könyöklőjén maradt, alatta meg, ni, egy tarka pillangó. Még ilyet! Ez azért elég furcsa, hogy pont ott volt az a kalap, vagyis hát a pillangó volt pont ott. Most melyik is? Nos, Julis néni beleszagolt a kalapba, és ugyanazt az illatot érezte, mint harminc évvel ezelőtt. Aznap már nem volt kedve több napraforgót sarkalni. Benyitott a nagyszobába, elsötétített, és leakasztotta a faragott falitükröt. Alig bírta az asztalhoz cipelni, hasra fektette a hímzett abroszon, és a hátlapját kezdte feszegetni egy vésővel. Ejnye-ejnye, vajon mit kereshet ilyen zaklatottan? A tükör helyét a falon barnás elszíneződés jelezte, s jól látszott, hogy a két tartószöge ferdén van a falba verve. Milyen érdekes! A tükör mégsem mutatott soha ferde képet senkiről. Könnyen engedett a megbarnult farostlemez, harminc évvel korábbi újságpapírdarabok hulltak a földre alóla. Julis néni felvett egyet és beleolvasott. Chö, pissegett, hát ez dettóra, tisztára, pont mint most. Na, de nem ezért a penészes-pókos, akarom mondani, friss hírért szedte szét a nagy tükröt. Mást keresett a hátlap alatt. És, ni, meg is találta! Mi ez?, pofátlankodott oda Kikérdezett, és sunyi szemmel, oldalra biccentett fejjel bámult. Issz innen, nem kutyának való ez, toltá arrébb a lábával Julis néni. És milyen igaza volt. Ki hallott már fényképet nézegető kutyáról! Mert a talált kincs egy régi fénykép volt. Julis néni könnyű, nyári ruhában, nagykarimájú kalapban, ami alól előbújtt zilált haja, egy szénaboglya előtt állott, s egy csizmás, bozontos szemöldökű, feltűrt ingujjas férfi ölelte. Vajon ki csinálhatta azt a képet? Ki tudja már! De inkább férfi lehetett, mint nő, mert titkot tartani, azt nagyon tudott. Julis néni nézte a képet, nézte és az ablakhoz settenkedett vele. A sötétítőfüggöny mögé bújt, a délelőtti nap sugarai telibe találták az ablakot. Ahogy ábrándozott hunyorogva a kép felett, a két alak kiszínesedett, elmozdult, és Uram Jézus, most segíts!, incselkedő hengergőzésbe kezdett, aminek a vége az lett, hogy... Julis néni hirtelen szégyenében megfordította a képet, és visszalépett a homályos szobába.

Sárga tenger sárga hullámai nyaldosták a házat, ha nagy szél fúj, vagyis virágban állott a napraforgós, amikor felépült a svájci gyáros kúrjája. Igen, kúrja, Julis néni fülében is idegenül hangzott ez a szó, de így beszéltek a munkások, akik ezért, azért, vicek-vacak apróságokért betértek hozzája. Kápolna, tó, grillező és három fehér komondor várta a gyarost és a feleségét, valamint Gabi, az intézőfiú. És persze Julis néni, aki már nagyon akarta látni a nyaralót belülről. És persze a gyarost, kívülről. A megérkezésük utáni második estén Julis

nénit áthívták egy kerti partira. Kerti parti, ezek a szavak is idegenül hangzottak így, együtt a fülében, de hamar rájött a jelentésükre. Julis néni arca úgy fénylett a sok gyógykencétől, mint a tükör, csupavirág nyári ruháját masnis öv díszítette, ugyanilyen masnis szalaggal volt átkötve a kutya nyaka is. Amikor a gyáros és amerikai felesége meglátta, azt hitte, egy nyugdíjas vidéki primadonnával van dolga, aki szintén a vadonban töltekezik nyaranta. Megkülönböztetett figyelemmel bánt vele egész este, belekarolt, úgy járták körbe a rancsot, vagyis rencset. Csak Kikérdezett volt zavarban. Amikor szeme elé került a három törzskönyvezett, fajtisza komondor, hasa alá húzta a farkát, Julis néni ruhájának rejtékébe bújt, és nem jött elő addig, amíg ölbe nem zárták a bozontos dögöket. Aztán feloldódott, de még hogy! Fel-le ugrált a teraszon, a macskákat hajkurászta, és rögtönzött showmússorral kedveskedett az új szomszédoknak. Julis néni gyakran felejtette szemét a gyároson, aztán, mint akinek hirtelen eszébe jut valami, oldalra kapta a fejét. A gyáros néhány whisky után egyre csak azt ismételte, hogy mégiscsak furcsa, mintha ezer éve ismerné Julis nénit, nem-e lehet-e, hogy találkoztak-e már valahol. Aztán Frank szenvedélyes fényképezésbe kezdett. Villogott a vaku, Julis néni alig győzte, hogy ne pisogjon, ha nem kell. De amikor a férfi a fejébe, illetve a kontyára nyomta a bőrkalapját, hogy így, kalaposan csináljon róla képet, Julis nénit kirázta a hideg. Kikérdezett!, szólt oda erélyesen a kutyának, te miért nem ugatsz, hogy ideje indulnunk.

Másnap este Julis néni derékig érő, dús, ősz haját kenegette, amikor valaki háromszor megkopogtatta a pitvarajtót. Ki lehet az?, gondolta, hogy még Kikérdezett sem ugatja meg. Mezítláb futott az ajtóhoz, elhúzta a csipkefüggönyt, de mivel sötét volt, csak önnön kócos hajzatát és kimélyített ráncait látta az udvariatlan üvegen. Olyan voltam, mondta másnap reggel Kikérdezettnek, mint egy rossz, kivénhedt kurva, megijedtem saját magamtól. Na, de hol volt még a reggel?! Julis néni kitarja az ajtót, Frank állott előtte, hóna alatt egy képpel. Ezt már nem tudtuk hova tenni, mutatott a képre, gondoltam..., ha már úgyis szereti a napraforgókat. A lámpavilágnál beszélgettek. Julis néni gyújtott még két gyertyát, hogy jobban lássa a képet. Nahát, egy napraforgócsokor lefestve! De szép, mondta Julis néni, de szép, de hát mért kellett a hervadtakat is lefestenie ennek a Vincének. Valami magyar rokon képe?, kérdezte Julis néni cinkos mosollyal. Nem, nem, felelte a gyáros, hát még nem hallott róla, ez egy világhírű festő, aki levágta a saját fülét. De hát mér..., kapott a

füléhez felszisszenve Julis néni, persze, folytatta, ezek a festők mind ilyenek, nálam is dolgozott kettő, a házat festették permetezőgéppel sárgára, aztán egymásra szórták a sárga levet, még a tyúkok is elvadtak a háztól. Nahát, a hervadt napraforgókat is belefestette, nahát, értetlenkedett tovább.

A napraforgókról beszélgettek egész este. Julis néni a végén azt mondta, hogy tulajdonképpen ő is lehetne festő, mért is ne, és akkor elfestethetné ő is a napraforgóit. Mert mind más, megfigyeltem, folytatta csillogó szemmel, tisztára, mint az emberek, mind egyformák és mégsem ugyanolyanok. Milyen érdekes, gondolta a gyáros, milyen érdekes, hogy a tekintet nem öregszik meg. Hát, kiáltott fel, és összecepta a tenyerét, kezdjen el holnap festeni. Miket nem beszél itt össze-vissza, dorgálta meg Julis néni, mikre nem csábítgat itt maga egy magamfajta magányos vénasszonyt. Hány óra lehet?, kérdezte hirtelen a gyáros. Óra, nahát, hány óra?, kacagott fel Julis néni, én a nap állása szerint élek, jóember. Még észre se vette, hogy nincs óra a házában, na, még csak az kéne, óra, akkor inkább már beköltözne a faluba. Aznap éjszaka azt álmodta, hogy a három hold virágzó napraforgó egytől egyig Frank háza felé fordult. Alig pitymallott, hálóiingben, mezítláb kiszaladt az udvarra, hogy megnézzze, mi a helyzet. Hát a napraforgók akkor hajnalban tényleg arra fordultak. Pedig nem is arról látszott derengeni az ég alja.

Julis néni nem volt babonás olyan nagyon, aznap péntek volt, tizenharmadika. Rendben is mentek a dolgok, mígnem pakolgatás közben egy régi dobozra nem akadt. Kibontotta, hát az egy cipősdoboz volt néhány divatjamúlt, magas sarkú szandállal. Felpróbált egyet, s csodák csodája, illett a lábára. Csak a pántjába kellett még egy lyukat fúrni. És hipp-hopp, úgy tipegett fel-alá a rózsaszín lakkszandálban, mint egy erősen koros Hamupipőke. Nem tudott betelni a látvánnyal, a bokája még mindig tartotta a karcsúságát, az az egy-két bütyök meg mit számít. Kimerészkedett az udvarra is. A tojásokat ment összeszedni az ólba, ez lett a veszte. A fenébe azokkal a tojásokkal, ráértek volna később is! A szandál sarka beleakadt a százéves faküszöbbe, Julis néni meg berepült a szalmára. Előbb térdre, aztán hasra esett. Kikérdezett zavarta át a gyárosékhoz, hogy küldjenek segítséget, de a három ősmagyar komondor pusztá szuszogásától házáig menekült szegény kutya. Julis nénire másfél nap múlva talált rá a pénzes postás, ő riasztotta a gyárosékat. Frank vitte be Julis néni a kórházba. Fél kézzel vezetett, a másikkal hátranyúlva Julis néni kezét

simogatta. Begyógyult a seb hamarost, két hét múlva már együtt kapálták a napraforgót. Merthogy Frank szinte kikövetelte, hogy Julis néni tanítsa meg őt kapálni. Meg magyar dalokat énekelni. Imádnivaló volt, ahogy hátrafelé haladva vagdalta a földet és nótázott, Julis néni majd megette. Frank viszont valóban mind egy falásig megette azt a paprikáskrumplit, amelyet kovászos uborkával tálalt fel a tornáccon Julis néni. A kapálástól jól megéheztek, Frank kétszer is újraszedett, Julis néni pedig hajtotta róla a legyeket. Sehol nem éreztem még ilyen jól magam, mondta Frank, pedig bejártam a fél világot. Hm, nyújtózott nagyot kéjesen, amikor a déli sziesztából magához tért, hmm, de jól esne most egy kis... dzsoging. Julis néni, mint aki illetlen szót hall, elszégyellte magát. Nézze, mondta komolyan, ha itt akar maradni, tanulja meg, hogy mifelénk a legtitkosabb vágyakról hallgatni szokás, azt vagy megadja a Jóisten, vagy nem, akkor meg mi a fenének beszélni róla.

Augusztusban már mindennapos vendég lett nála a gyáros, aki szinte mindig hozott valami külföldi csecsebecsét. Amit nem lehetett megenni, azt az éjjeliszekrényre tette Julis néni, a fia meg nem győzte faggatni, mondja meg, de kerek-perec, mit adott ezért a gyárosnak. Két tányér paprikáskrumplit kovászos uborkával, meg... meg szappant, kenőcsöt, cseppet. Csak nem megadta a recepteket is?, csattant fel a fia, mit gondol, milyen hasznos húz az majd belőle. Maga egy szappangyárossal, egy kapitalistával bratyizik, csapkodta a saját homlokát nyitott tenyerével a fia, ez nem lehet igaz. Julis néni akkor este összeveszett a fiával. Kizavarta a házból, és magára zárta az ajtót. Álmatlanul telt az éjszakája. Bekapcsolta a rádiót. Aztán kikapcsolta. Mi van, ha tényleg csak azért... , gondolta, ami igaz, igaz, tényleg nagyon érdekelték a részletek is. Bolondság, mondta ki félhangosan, az embert néha éppen az döbbeneti meg a legjobban, aki belőle pottyant ki, a tulajdon édesdrága gyermeke.

Egy cica, két cica, száz cica, haj... köszönt be a gyáros kora délelőtt. Julis néni dalban válaszolt, nagy nevetve üdvözölték egymást. Ördögbe a bolond feltételezésekkel, sóhajtott nagyot Julis néni, amikor belenézett Frank szemébe. Boldog volt, régóta nem kezdődött már ilyen vidámságosan a reggel. Úgy érezte, a felkelő nap, a kotkodácsoló tyúkok, a harmatos muskátlilevelek a tornác könyöklőjén egy és ugyanazon nagy egész csillámló részei, és ők ketten a jókedvükkel kiskirályokként uralkodnak mindenenek felett. Mézes-napraforgós szappant nyomott Frank kezébe, és a könyöklőre tett kékkarimás

pléhlavór felé tolta a férfit. Frank megszagolta a szappant, és elismerően bólogatott. Saját termék?, kérdezte. Julis néni kolbászt sütött tojással, paprika, paradicsom is került a gyékényasztalkára, a fehér damasztabroszra pedig keresztspók mászott. Még jó, hogy a nagy beszélgetésben nem vették észre. A pók a kenyereskosár alá bújt, és csak akkor jött rá, hogy tilosba keveredett, amikor egy lilaeres női kéz lemellte feje fölül a rejteket. Hát persze, hogy házi, igazi kenyér, hangsúlyozta az igazi szót Julis néni, hát azért lakom itt, mert mindenben az igazit szeretem. Majd a gyárost a pitvarba invitálta, amelynek földjét kora hajnalban sárga földdel fellincselte. Frank levette a csizmáját, zokniját, és meztláb lépett a porhanyós, sárga földre. Mennyei érzés, mondta, egyik szobában fel fogom szedni a követ, hétszentség. Három gyönyörű, barnásvörösre sült kenyér feküdt az asztalon, még langyosak voltak. Válasszon egyet, mondta Julis néni, direkt úgy süttöttem. Szomorú volt a hír, amelyet a gyáros közölt, két nap múlva hazautaznak Svájcba, valami gond adódott a gyárban, jövő nyárig nem tudnak jönni. Julis néni egyik kezével a kredencet fogta, még jó, hogy fogta, mert leesett volna a székről a hír hallatán. A tenyere alatt a kredenc fájában a szű elfelejtett percegni, némává dermedt Julis néni hideg kezétől. Na, de hát jövőre veled ugyanitt, mondta a gyáros nevetve, és átölelte Julis nénit. Julis néni nem nevetett, elképzelte a novemberet és a januárt, és egyszerre elviselhetetlennek érezte e hónapok végenincs éjszakáit. Összezavarodtak érzékei, a kenyereket takargatta a konyharuhával, de egynek a sarka mindig kilátszott. A gyáros a nadrágzsebébe nyúlt és egy kis csomagot vett elő, az asztalra tette a kenyerek mellé. Aztán egy képeslap borítójú jegyzetfüzetecskét és tollat kotort elő. A feszült csendbe belekukorékolt a kakas. Aztán kattant a toll. A gyáros írni kezdett valamit az első oldalra. Julis néni zavarában a kenyérmorzsákat szedegette bolyhos mellényéről, de lopva a lapot leste. Na, meséljen már valamit, kérte a gyáros, naaa. Julis néni értetlenül nézett rá. Mesélje el, mondjuk, a... a... napraforgós-mézés szappan receptjét, csak ne üljön itt olyan szomorúan. Julis néniel megfordult a pitvar berendezése, fejjel lógott lefelé a plafonról kenyeresstől, gyárostól, mindenestül. A hokedlik meg lábbal felfelé táncoltak a levegőben, nem volt mese, bele kellett kezdeni: vegyél fél liter langyított napraforgóolajat, három deci lépesmézzel... Amikor befejezte a receptet és visszahuppantak a földre, a gyáros is befejezte, és mosolyogva indult kifelé. A tornácon egy szelet kenyeret vett ki a kosárból. De, jaj, mi történt vele? Hogy feljajdult! Mintha megcsíp-

te volna valami az ujjá hegyét. A kosár alatt lapulhatott a mindenre elszánt gonosztevő. Nahát, belemarni egy vendégbe!

A napraforgósig együtt mentek. Ottan megölelték egymást, de Julis néninek elment a kedve az integetéstől. Amikor a gyáros szürke alakját elnyelte az erdő, Julis néni berontott a pitvarba, a csomagocskát felkapta és behajította a disznóólba. Ez egy, sziszegett a foga között, ez egy szemét gazember, én meg azt hittem, én... én... vén... vén... k... marha. Amikor lehiggadt, pakolászni kezdett a gyékényszalkáról. Felemelte a kenyértartó kosarat, hát az alatt ott díszlett a tájképes notesz. Julis néni kezéből kiesett a kosár, a friss házikenyér illatára a fal repedéséből előmászta a hangyák iafiastul, ilyen lakoma ritkán adódik. Julis néni felvette a noteszt, kinyitotta az első oldalon és olvasni kezdte: Kedves Julis néni! Köszönöm a... és itt hosszasan sorolt mindent, Julis néni egyszerre öt szót is olvasott, de egynek sem vette értelmét. A végén pedig Frank svájci címe állt, ha esetleg, netalántán. Az ember néha saját magától döbben meg a legjobban, valami ilyesfélét érzett Julis néni, és a disznóólba szaladt. Felvette a csomagocskát, melynek papírborítóját átázta a nedves disznótrágya. Masnistól tépte le róla a papírt. Hát ez meg mi az Isten csodája?, kérdezte magától hangosan, ahogy forgatta a folyadékkal teli üvegcöskét. Egy műanyag házikó állott benne az időtlenség óperenciás vizében, előtte egy napraforgóval, amely a felhők fölé magasodott. Ha megmozdította az üveget, a napraforgó sárga szirmai lehullottak, de megfordítva parányi mágnesek szippantották vissza helyükre a leveleket. Julis néni olyan közlelől nézte, hogy a lehelete bepárasította az üveg oldalát.

Egigérő napraforgó, mondta nevetve, és csukott szemmel a napba mosolygott.

(Jelenkor, 2004/9.)